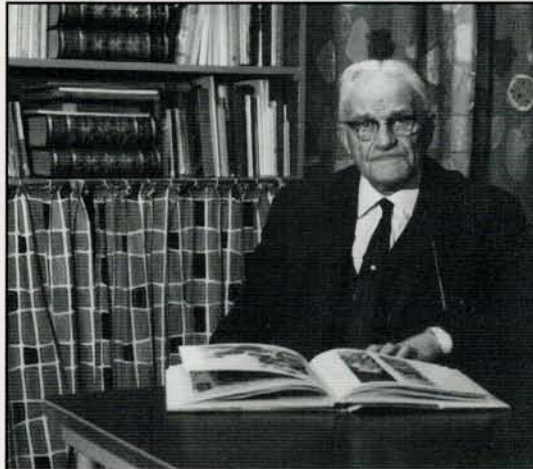

de Angstelkroniek

Nr. 49

Jaargang 2018 - Voorjaarseditie

Pagina 3

Jan Trouw, een luis in de pels van grote betekenis

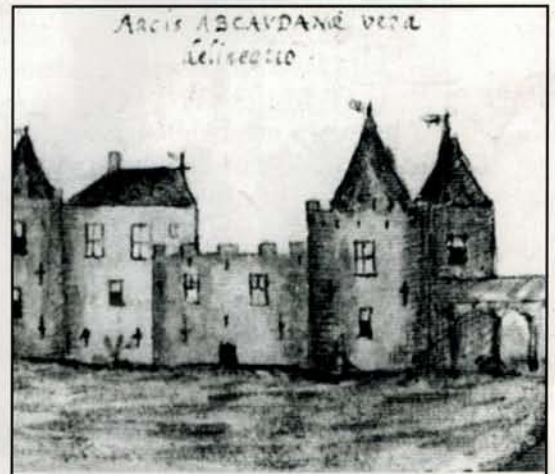
Pagina 11

Tijdsbeeld van Folkert Post een beeldend kunstschilder uit Abcoude

Pagina 15

Scouting Abcoude 65 of ouder?

Pagina 22

Het onwaarschijnlijke maar waargebeurde verhaal van ridder Jan van Brederode

De Angstelkroniek is een uitgave van de Historische Kring Abcoude-Baambrugge en verschijnt twee maal per jaar.

Contributie:

Lidmaatschap € 15,- per jaar

Losse nummers € 5,-

Rabobank NL79RABO 03005 529 39

ISSN: 1569-6146

ANBI nr. 59189

Redactiesecretariaat en eindredactie:

Historische Kring Abcoude-Baambrugge

Hollandse Kade 22

1391 JD Abcoude

Van de voorzitter

In dit voorwoord wil ik uw aandacht vragen voor een tweetal zaken. Op 31 mei aanstaande wordt de Algemene Ledenvergadering gehouden. Dit keer vindt de bijeenkomst plaats in de Angstelborgh te Abcoude. Na het formele gedeelte waar de kascommissie verslag doet van het onderzoek naar de cijfers, wordt u een doorkijkje gegeven in de begroting 2018 en de rekening 2017. Ik kan u nu al met trots zeggen, dat wij een financieel gezonde vereniging zijn.

Zoals gebruikelijk wordt na het formele gedeelte een lezing gehouden. Dit keer zal de voorjaarslezing worden gegeven door de heer Arnold Berkhout. Het onderwerp zal u zeker interesseren: "het Slot Abcoude". U mag natuurlijk iemand meenemen, die (nog) geen lid is van de Historische Kring.

Het entreegeld is dan 2 euro. Mooier is het natuurlijk als deze persoon gelijk lid wordt.

Het ledenaantal loopt jaarlijks nl. iets terug. Wij houden dit graag op peil.

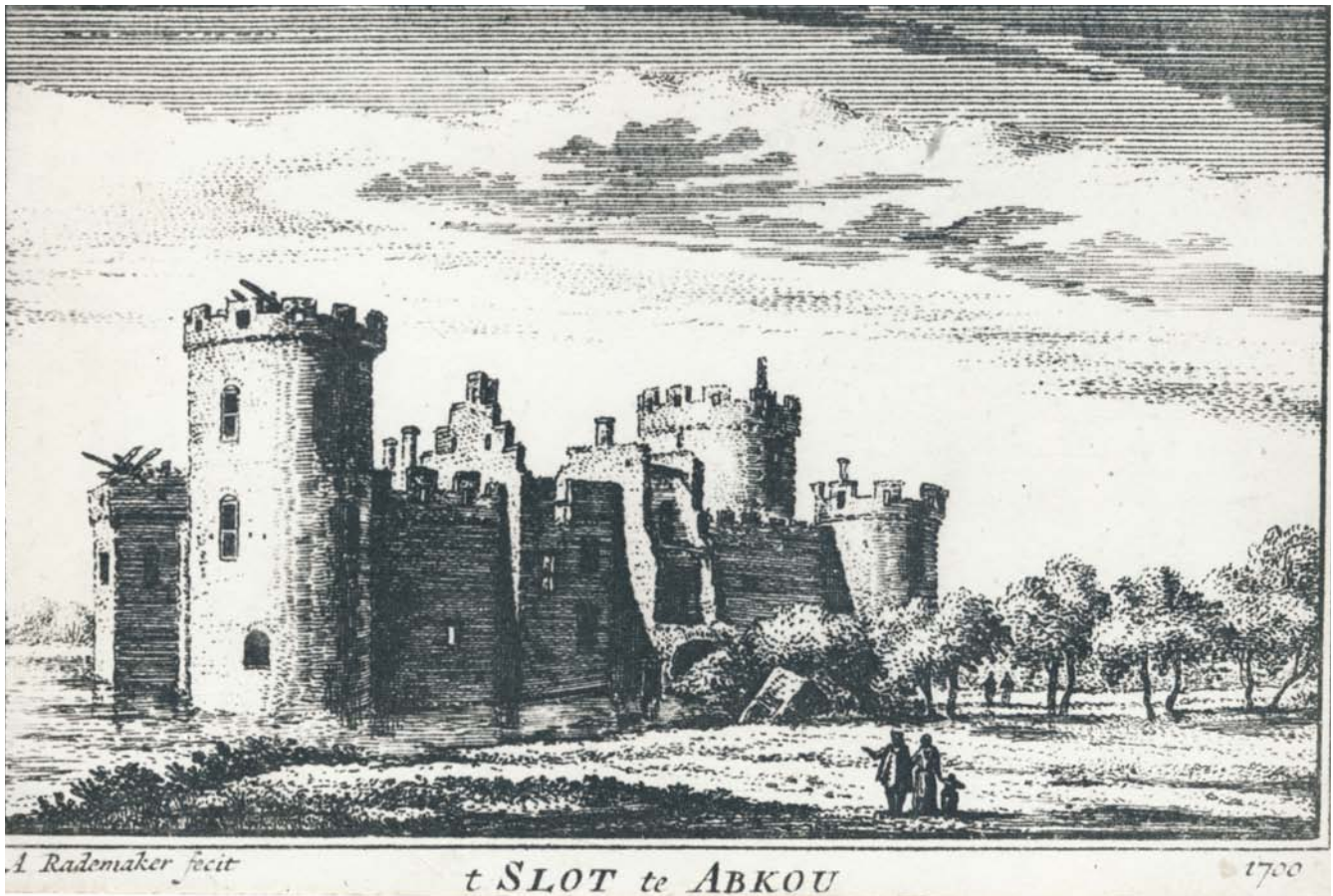
Daarnaast is een delegatie uit het bestuur druk bezig met het voorbereiden van het jaarlijkse uitje. Dit vindt dit jaar op zaterdag 16 juni plaats. We gaan richting Hoorn, Enkhuizen, Medemblik. Plekken met een rijke historie.

Volg onze website of Facebook pagina voor de recente informatie over deze excursie. We hopen dat u zich snel zal aanmelden, want het belooft een mooie dag te worden.

Ik zie u graag op de Algemene Ledenvergadering op 31 mei 2018 of tijdens het jaarlijks excursie op 16 juni 2018.

Met vriendelijke groet,

Dick Kok

Jan Trouw aan zijn bureau aan het werk

Jan Trouw, een luis in de pels van grote betekenis

Jan Trouw was een beeldbepalende figuur in de geschiedenis van het dorp Abcoude in de 20e eeuw. Zijn betekenis voor het dorp was groot maar misschien wel minder bekend bij de jongere generaties. Tijd om wat extra aandacht te geven in de Angstelkroniek aan een man die volgens onze kenner van de dorps historie Wim Timmer, misschien wel een standbeeld heeft verdiend voor zijn verdiensten voor het dorp. Het schrijven van deze korte biografie biedt een fraai inkijkje in de hoofdpunten van onze lokale geschiedenis waar Trouw intensief bij betrokken was. Zijn markante persoonlijkheid en flamboyante optreden brachten hem echter wel regelmatig in conflict met de gevestigde orde van onze dorpen.

Jan Trouw werd geboren op 6 augustus 1889 in Abcoude. De familie Trouw stamde af van de Hugenoten, ooit gevlucht uit Frankrijk vanwege godsdienst vervolgingen. Zijn vader Johannes (Jan) had een schildersbedrijf aan de Voordijk en zijn moeder Marie Louise Lefebber, was de dochter van een tuinman. Het gezin bestond uit 4 zoons

en een dochter. Zijn vader werkte daarnaast als uitgever en verslaggever van het weekblad Het Nieuws, een regionale krant gericht op de regio (ruwweg huidige Ronde Venen, Diemen, Ouderkerk en Duivendrecht). Jan Trouw volgde de lagere school in Abcoude en ging hierna hij bij het kadaster werken in Amsterdam waar zijn oudste broer werkte als kadastertekenaar. In 1912 trouwde hij vervolgens met Annigje van den Bosch, een dochter van een tuinman die hij al sinds zijn jeugd kende. In hetzelfde jaar, hij was toen 23 jaar oud, werd hij ook verslaggever en redacteur van Het Nieuws toen zijn vader hiermee stopte.

Kort hierna ging hij werken voor de Dienst voor Bouw en Woningtoezicht. Hier werkte hij onder leiding van directeur Arie Keppler, een voorvechter van betaalbare maar ook comfortabele woningen voor de arbeider. Hij gaf uitvoering aan de ideeën van de socialistische wethouder Wibaut die vanaf 1914 zeer invloedrijk was in Amsterdam en veel liet bouwen voor de arbeidersklasse. Dit resulteerde in 1923 in de bouw van de wijk Betondorp in de Watergraafsmeer. Dit was voor

Trouw een belangrijke leerschool maar ook vermoedelijk een belangrijke inspiratiebron die zijn eigen ideeën over woningbouw heeft bepaald. In 1928 werd hij vervolgens Chef van de Tekenkamer bij de Dienst Publieke Werken van Amsterdam. Hier werkte hij onder de leiding van C. van Eesteren, een vooraanstaand architect en stedenbouwkundige, die werkte vanuit de visie dat maatschappelijke problemen, ruimtelijk opgelost moesten worden. Van Eesteren gaf leiding aan de stadsuitbreiding van Amsterdam genaamd het Algemeen Uitbreidingsplan uit 1934. Dit resulteerde met name na de tweede Wereldoorlog in de bouw van de Westelijke Tuinsteden en Buitenveldert.

Trouw toonde zich al op jonge leeftijd maatschappelijk actief en betrokken

Na de 1e Wereldoorlog maakte hij zich sterk voor de ontwikkeling van dorpsfeesten die op dat moment een zieltogend bestaan leidden in de dorpen. Hij voerde actie om tot herstel van de kermis te komen die aan het eind van de 19e eeuw verboden was door het gemeentebestuur omdat dit een onbeschaafde vorm van vermaak was die alleen maar overlast gaf. Trouw wist na de 1e wereldoorlog herstel van de kermis te bewerkstelligen door de feestelijkheden van Koninginnedag van koningin Wilhelmina (op 31 augustus) te verbinden met de traditionele paardenmarkt op de laatste donderdag van augustus waarna geleidelijk de huidige feestweek ontstond.

Oprichting zwembad

Nog belangrijker was zijn betrokkenheid bij de oprichting van het zwembad in Abcoude. Trouw maakte deel uit van het bestuur als secretaris en huisarts dr. W.H. Koomans trad op als voorzitter en boegbeeld. Het zwembad dat in 1911 zijn deuren opende werd door middel van een uitgifte van aandelen gefinancierd. Trouw 's kennis van bouwtechniek en bouwprocedures kwam hierbij goed van pas. Daarom lukte het om snel een zwembad te realiseren waarbij Trouw het bestek

opstelde en de blauwdruk van het zwembad tekende. Het zwembad bleek een groot succes met een grote toeloop (4000 dames en 6000 heren bezochten jaarlijks het zwembad) van belangstellenden uit Abcoude en Baambrugge maar ook uit Amsterdam. Dit laatste leidde natuurlijk tot gemor en zelfs ingezonden stukken in Het Nieuws over de voorkeursbehandeling die Amsterdammers zouden krijgen. In 1921 ontstond er een kwestie in de Raad over het gemengd zwemmen dat volgens enkele raadsleden van met name Rooms Katholieke huize verboden moest worden. Wethouder Koopmanschap repte van "het plegen van onzedelijke handelingen in de Bad- en Zweminrichting" waarover hij van verschillende kanten had gehoord. Er werd een onderzoek ingesteld door de lokale politieagent Klunder waaruit bleek dat er sprake was van lasterpraatjes. Niettemin stemde een meerderheid van de raad voor strengere regels en de totstandkoming van aparte dames- en herenafdelingen en een verbod op gemengd zwemmen. Hiermee werd het bezoeken van het bad minder aantrekkelijk waardoor het zwembad in de loop der tijd in financiële moeilijkheden geraakte.

Abcoude's Belang

Omstreeks 1910-15 was hij ook bestuurslid (secretaris) geworden van de Vereniging Abcoude 's Belang, een groep burgers uit Abcoude die zich in 1908 hadden georganiseerd rond de doelstelling "behartiging van de algemeene belangen van Abcoude en haar inwoners". De vereniging bestond uit een aantal notabelen uit het dorp Abcoude, die zich sterk maakten voor verbetering van de leefomstandigheden in het dorp. Door middel van de verkoop van loten werden gelden gegenereerd die werden aangewend voor geselecteerde doelen. Eén van eerste wapenfeiten van deze vereniging was de bouw van de Wilhelminabrug in 1908. Een andere activiteit van de Vereniging was de plaatsing en onderhoud van een groot aantal rustbanken op diverse locaties in het dorp en het nabije buitengebied. Andere doelen die werden nagestreefd waren

Zweminrichting Abcoude

Wilhelminabrug 1908 gerealiseerd door Abcoude's Belang

de bevordering van de aansluiting van het dorp op de gas- en lichtvoorziening, het aanleggen van een waterleiding, verbetering van de treindienstregeling, het geven van lezingen, subsidies voor het behoud van de molens in het buitengebied en de aanleg van een plantsoen in de Stationsstraat nabij het station. Ook werden kleine subsidies verstrekt aan de bibliotheken, scholen en Oranjecomités. Ook grote onderwerpen werden niet geschuwd. Zo organiseerde Trouw in 1914 een lezing voor de Vereniging over "De Woningbouwvereniging" gegeven door de architect dhr. Leliman, hetgeen de opmaat vormde tot de oprichting van de Woningbouwvereniging de Angstelstroom in hetzelfde jaar (waarover later). Een ander belangrijk thema dat in 1920 door de vereniging werd opgepakt was de wenselijkheid/noodzakelijkheid van de eenwording van bestuur van de 2 aparte gemeentes Abcoude-Proosdij en Abcoude-Baambrugge. Bestuurlijk vielen de dorpen reeds onder 1 burgemeester maar functioneerden er naast elkaar nog steeds 2 afzonderlijke gemeenteraden.

Hierover werd door een door de vereniging aangestelde commissie in 1920 een adviesrapport uitgebracht mede onder de redactie van Jan Trouw. Het gesplitste bestuur van de gemeente en tevens de animositeit tussen beide gemeentebesturen was volgens het bestuur van de vereniging inefficiënt en leidde tot verschillende belastingheffingen, verschil in gemeentelijke verordeningen (bijvoorbeeld winkelsluitingstijden) en stroperige besluitvorming over velerlei onderwerpen waaronder het openbaar onderwijs, de nutsvoorzieningen e.d. Dit stond de verdere ontwikkeling van de dorpen in de weg. Het plan ondervond veel weerstand in Baambrugge (maar ook bij een deel van het bestuur van Abcoude's Belang), maar een verzoek tot samenvoeging van beide gemeenten werd toch ingediend bij de Minister van Binnenlandse Zaken. In 1924 werd het verzoek afgewezen. Gesteld werd door de Minister dat hier bezwaar tegen bestond 'wegens

Meneer en mevrouw Trouw

het uiteenlopend karakter, hetwelk beide gemeenten dragen'. In Abcoude -Proosdij 'hebben de overhand gewoonten en neigingen met het stadsleven overeenkomende, terwijl in Abcoude-Baambrugge de samenleving in haar wezen landelijk is.' Trouw is teleurgesteld en schrijft in het jaarverslag dat dit negatieve besluit niet werd verwacht en dat de minister onjuist is ingelicht bij de vorming van dit besluit.

In 1925 bleek bij de aanbesteding van de aanleg van waterleiding in de dorpen dat er geen gemeenschappelijke besluitvorming mogelijk was. In het jaarverslag haalt Trouw zijn gelijk en hekelt hij het feit dat Abcoude-Proosdij wel wordt aangesloten op de waterleiding maar Baambrugge niet. Trouw blijft ijveren voor samenvoeging van beide gemeenten maar uiteindelijke realisatie hiervan vond pas jaren later plaats onder Duits bestuur in 1941.

In 1932 ontstond er ruzie tussen het bestuur van Abcoude 's Belangen en een deel van de leden die ook zijn weerslag vond in kritische artikelen van de hand van Jan Trouw in het toenmalige Nieuwsblad "Het Nieuws". Het geschil draaide om een verschil van inzicht over de toewijzing van een tuinman voor het groenperceel van de vereniging nabij de Stationsstraat. Het bestuur met Trouw als belangrijke voorvechter had na de

Aanleg riool in Abcoude

aanbesteding gekozen voor de 'vaste' tuinman Fortuin die echter als duurste uit de aanbesteding was gekomen. Hierover ontstond hoogoplopend verzet binnen de vereniging tijdens de Algemene Vergadering van de vereniging. Trouw zou de term 'beunhazen' hebben gebezigd ten aanzien van de twee andere tuinmannen die een offerte hadden ingestuurd. Tijdens een 2e Algemene Vergadering waar harde woorden vielen en zelfs beledigingen werden geuit, werd een motie van wantrouwen ingediend tegen het bestuur en om het aftreden van Trouw en een ander bestuurslid gevraagd. Trouw deed uitgebreid en woordelijk verslag van de turbulentie op de voorpagina van Het Nieuws en schroomde niet om zijn tegenstanders in felle bewoordingen af te serveren. Maar hij liet ook zijn voornaamste tegenstander met een ingezonden brief aan het woord. De kwestie leidde tot tijdelijk aftreden van het bestuur dat echter een paar maanden later met voldoende stemmen (Trouw echter zeer nipt) werd herkozen. Een fors deel van de leden, 39 stuks, zegden vervolgens hun lidmaatschap op basis van de argumentatie dat de herverkiezing niet rechtmatig was en dus ongeldig. Het ledental herstelde zich later wel weer tot 171 en dhr. Trouw werd bij het 25-jarig jubileum van de vereniging in 1933 geëerd voor zijn inspanningen en ontving een inktstel uit handen van burgemeester Jhr. mr. Dedel. Trouw zou zijn rol als bestuurslid nog jaren blijven uitoefenen. Hij publiceerde het complete jaarboek van de vereniging jaarlijks integraal in 'zijn' krant.

Oprichting Woningbouwvereniging De Angstelstroom

Voormalig wethouder Tike de Haas-Niekerk schreef in 1994 een boekje naar aanleiding van het 80-jarig bestaan van Woningbouwvereniging 'De Angstelstroom'. Deze Woningbouwvereniging werd opgericht in 1914 voor de gemeente Abcoude-Proostdij en zou volgens deze schrijfster nooit zo vroeg zijn opgericht als Jan Trouw niet zou hebben bestaan. Op 11 maart 1941

Eerste rijtjeswoningen Proostdijstraat te Abcoude

organiseerde hij de 1e ledenvergadering en werd hierbij aangesteld als secretaris. Aanleiding hiervoor was het grote aantal woningen van slechte kwaliteit waar met name arbeiders in woonden (omschreven als 'troosteloze, veel te kleine van voldoende sanitair verstoken, vochtige daglonershuisjes met 'papieren' wandjes') en de steeds nijpender wordende woningnood. Een 'conferentie' van Trouw en de voorzitter met de burgemeester en gemeentesecretaris in 1915 leverde echter niets op omdat de toen dreigende 1e Wereldoorlog volgens de burgemeester initiatieven op dit gebied niet mogelijk maakten.

De bouw van woningen voor de woningbouwvereniging bleek uit te monden in een traag en stroperig proces.

Ondanks goede samenwerking met B&W was er in de raad verzet tegen de plannen tot aankoop van gronden op het terrein van Blomswaard voor de bouw van ca 50 woningen. Het plan werd weggestemd in de raad in 1918. Trouw fulmineerde tegen de raadsleden en wees er op dat in de raad de 4 veehouders en de huiseigenaar tegen het plan stemde. Hij schreef "Het blijkt weer, zolang het geen geld kost, is de raad royaal met toezeggingen, als het op zaken aankomt wordt dit vergeten". De confessionele partijen, die de overgrote meerderheid vormen in de raad, leken ook weinig gecharmeerd van het plan om vooral voor arbeiders te bouwen. Men gaf de voorkeur aan duurder woningen die ook meer belastingopbrengsten opleverden. In 1919 kwam het weliswaar tot grondaankoop maar de feitelijke start van de bouw van woningen liet lang op zich wachten. Er ontstond gesteggel over de uitvoering van het bouwplan omdat de gemeente met een gewijzigd plan op de proppen kwam. Trouw was boos en schreef; "Welk heerlijk geknutsel bij het ontwerpen van uitbreidingsplannen waarmee het nageslacht wordt opgescheept". Hij was kritisch over de planmatige opzet en ageerde in de krant tegen de maker hiervan.

Door de crisistijd en de daarop volgende 2e Wereldoorlog, maar ook door gebrek aan draagvlak bij het lokale bestuur gebeurde er lange tijd niets. Uiteindelijk, 33 jaar na de oprichting van "De Angstelstroom", startte de feitelijke bouw van de woningen pas in 1947. Bij de 1e steenlegging van de 1e 8 woningen op Blomswaard roemde voorzitter J.F.Pape de inspanningen van Trouw bij de totstandkoming van de woningen.

Pas na de 2e Wereldoorlog in 1948 werd ook in Baambrugge een Woningbouwvereniging genaamd 'De Goede Woning' opgericht, ook mede op initiatief van Jan Trouw. Omdat vanuit de provincie werd aangedrongen op samenwerking en fusie vond in 1950 een fusie plaats van beide verenigingen.

Vervolgens verslechterde de relatie tussen gemeente en woningbouwvereniging dramatisch toen er door het gemeentebestuur voorbij werd gegaan aan het principe dat de woningen zouden worden toegewezen op basis van inschrijving bij "De Angstelstroom". Trouw is woedend en gebruikt opnieuw de krant (inmiddels de VAR) om zijn gelijk te bepleiten. Hij ziet gelijkenissen met de 'Duitse tijd' en spreekt over de 'meest grove vorm van overheidsbemoeiing die er bestaat'. Hij gebruikt de volgende beeldspraak over het gebeuren; "Wie achteraf voor zijn beurt wil gaan, gedraagt zich als een lompe kerel, die bij de vrijbank, kleine kinderen opzij duwt of van hun portie beroofd" De zaak wordt aanhangig gemaakt bij Gedeputeerde Staten die het beroep van de woningbouwvereniging gegrond verklaard. In de jaren daarna wordt veel gebouwd. In de loop van de jaren 50 en 60 verrijzen veel nieuwe wijken in Abcoude en worden honderden nieuwe woningen gebouwd op initiatief van de Woningbouwvereniging. Trouw speelt hierbij ook een prominente rol en ontwerpt in dit kader de stedenbouwkundige plannen voor de wijken 't Marktvelt, Angsteloord, Blomswaard en Koppelland en het eerste gedeelte van de wijk Meerzicht. Geïnspireerd door zijn grote voorbeeld de Amsterdammer C. van Eesteren, die aanhanger was van de groene tuinstadgedachte, presenteerde Trouw zijn plannen in de raad, maar stuitte hier op veel verzet van de agrarische groepen die nog steeds dominant waren in de gemeenteraad. De discussie in de gemeenteraad spitte zich toe op het grondgebruik met ruimte voor buitenplaatsen langs Winkel en Holendrecht en het vele groen en vijvertjes die zijn plannen kenmerkten. Het ruimhartige grondgebruik en de verhouding bebouwing ten opzichte van openbare ruimte viel in de Raad slecht. Het verloren gaan van agrarische gronden maar ook verzet uit de bevolking (en burgemeester Quarles van Ufford) leidden tot veel bezwaarschriften tegen het verlies van 'landelijk schoon'. Vooral bewoners van Koppeldijk onder leiding van Folkert Post voerden fanatiek actie tegen dit verlies aan landelijkheid en het cachet van ons mooie boerendorp'. Het Uitbreidingsplan werd uiteindelijk niet volledig uitgevoerd. De anti-stadse gezindheid van de machtige agrarische belangengroepen in combinatie met het verzet van verontruste burgers die vreesden voor verlies aan uitzicht en woongenot bleken te sterk.

Trouw trad in 1959 af als bestuurslid, na zich 45 jaar te hebben ingezet voor de huisvesting binnen onze gemeente. Zijn afscheid verliep niet rimpelloos. De aanleiding hiervoor lijkt nogal triviaal want het conflict begon met een bestuursbesluit om de deuren die aannemer Albers had geplaatst in een aantal woningen af te keuren.

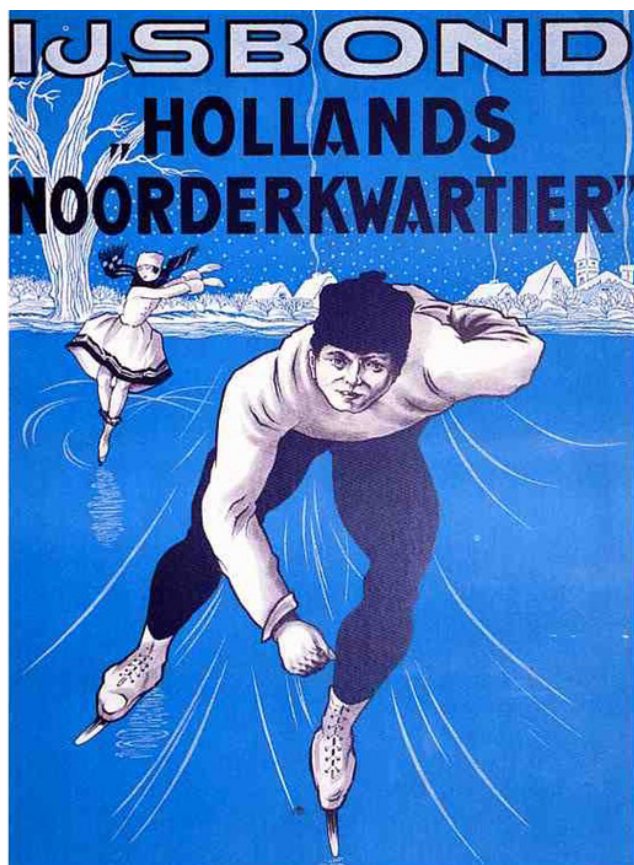
Trouw werd ermee belast dit aan hem mede te delen maar hij kon wel leven met die deuren en was tevens bevriend met genoemde Albers als medebestuurslid van de Abcouder IISclub. Daarom werd door hem deze 'opdracht' niet uitgevoerd. Er vielen harde woorden in het bestuur en hierop trad Trouw terstond af. Een lijmpoging van de heer Pape mocht niet baten en hierna bleef hij lange tijd als gewoon lid actief binnen de vereniging. Hierbij kon hij het bestuur regelmatig bijzonder lastig maken en ook nu weer gebruikte hij de VAR regelmatig als spreekbuis van zijn kritische kanttekeningen.

De oorlogsjaren waren voor Trouw en zijn familie ook een zware tijd, met name tijdens de hongerwinter die goed voelbaar was in onze regio. Trouw maakte vanaf januari 1945 deel uit van de Economische Commissie die bestond uit lokale notabelen die belast waren met het zorgdragen van de toevoer van voedsel en brandstof voor de plaatselijke bevolking hetgeen in de praktijk geen eenvoudige opgave bleek te zijn.

Trouw als schrijver

In 1948 publiceerde Trouw een boek, geschreven tijdens de oorlogsjaren getiteld 'De West Nederlandsche Veenplassen' waarin zijn betrokkenheid bij het behoud van de waternatuur duidelijk naar voren kwam. Trouw was een aanhanger van Jac P. Thijsse, die hij had leren kennen in zijn hoedanigheid als hoofdambtenaar in Amsterdam. In het boek (een historisch-planologische studie), dat hij gedurende de oorlogsjaren had geschreven, pleit hij voor behoud van de moeras- en veengebieden van West Nederland als waardevolle natuur die niet verloren mocht gaan. Trouw bepleit toepassing van landelijk beleid om de aantasting van deze gebieden ten gevolge van drooglegging en vuilstort te beëindigen. Daarnaast wijst hij op het grote belang van watersportverenigingen, sportvisserij en schaatsverenigingen om de verdere aantasting van deze gebieden tegen te gaan. Maar ook de aantasting van de gebieden door ongebreidelde recreatie van jachthavens en horeca baart hem zorgen. Het boek is nog steeds goed leesbaar en is te beschouwen als een grondig gedocumenteerd betoog waarin Trouw zijn brede kennis etaleert van ruimtelijke ordening, geschiedenis van de regio en liefde voor de natuur.

Trouw publiceert in deze periode ook nog enkele artikelen in het blad 'Ons Amsterdam' over het landschappelijk belang van Waterland en woonschepen in Amsterdam en langs de Vecht.

Poster Ijsbond Hollands Noorderkwartier

Ijsbond Hollands Noorderkwartier

Vanaf de jaren 30 tot 1965 was hij ook buiten de gemeentegrenzen actief voor de Ijsbond Hollands Noorderkwartier. Hij was hier ook weer Secretaris-penningmeester en in de jaren 30 reisde hij de dorpen van Noord-Holland af met een toverlantaarn (voorloper diaprojector) om de plaatselijke ijsclubs te helpen met de opzet van ijsclubs en de ledenwerving. In 1938 organiseerde hij de 1e Dorpentocht van Noord-Holland een grote schaatstocht van 120 km (vergelijkbaar met de Elfstedentocht van Friesland) door een groot aantal dorpen in deze provincie. Ook hier werd Trouw gewaardeerd om zijn organisatietalent. Toen hij in 1965 op 76-jarige leeftijd stopte als bestuurslid werd door het bestuur een koninklijke onderscheiding aangevraagd, de enige in de geschiedenis van de schaatsbond. Helaas werd deze onderscheiding niet toegekend omdat hij in 1963 was veroordeeld voor smaad. Hierover later meer.

Trouw als verslaggever

Jan Trouw is misschien vooral bekend om zijn rol als verslaggever van het nieuwsblad 'Vecht Angstel en Rijnstreek' waarvoor hij gedurende de periode 1945-1969 wekelijks verslag deed van het nieuws over Abcoude en Baambrugge. In de periode 1912-1945 werkte hij voor de voorloper van dit blad "Het Nieuws" ook een weekblad dat

met name gericht was op de regio. Hij volgde toen zijn vader op die deze rol vervulde in de periode 1880-1912. Zijn zoon Wim volgde hem in 1969 op als verslaggever zodat bijna gesproken kan worden van een journalistieke dynastie.

Het blad de VAR werd veel gelezen in de dorpen en speelde een invloedrijke rol in de lokale opinievorming. In de krant werd door hem uitgebreid verslag gedaan van de Raadsvergaderingen (tot 1941 waren dit er 2: zowel van Abcoude-Proostdij als van Abcoude-Baambrugge) en andere gebeurtenissen op politiek gebied. Hij was behept met een goede pen en schreef lange verslagen (vaak paginagroot) van de Raadsvergaderingen die hij altijd bijwoonde. Ofschoon hij een wat moeizame relatie had met een deel van de Raad en B&W werden zijn stukken goed gelezen door het politieke bestuur omdat de notulen veelal nog niet vroegtijdig voorhanden waren. In zijn onderwerpkeuze was wel duidelijk merkbaar waar zijn interesses lagen. Zo deed hij regelmatig verslag van de activiteiten van de Molenstichting 'De Hollandse en Utrechtse Molen' (waar hij penningmeester van was) over de nieuwe uitgaven van Niftarlake, het Oudheidkundig genootschap gericht op de toenmalige gouw dat gelegen was tussen Utrecht en Muiden. Trouw was secretaris van dit genootschap. Ook publiceerde hij regelmatig artikelen over de geschiedenis van Abcoude en Baambrugge zoals over Binnenrust, de paardenmarkt en het Tolhuis in het Gein. In de bestudeerde periode 1952-1968 valt natuurlijk ook zijn betrokkenheid bij de sociale woningbouw op. Hij toont zich voorstander van een ruimhartig beleid op het gebied van sociale woningbouw en stoort zich merkbaar aan het trage tempo waarin dit wordt uitgevoerd door het lokale bestuur. Trouw schuwde niet om partij te kiezen en scherpe standpunten in te nemen ten aanzien van de politieke besluiten van het college. Zijn journalistieke producten waren daardoor vaak niet gespeend van politiek gekleurde meningsvorming waarbij hij stevast partij koos voor de verdrukten van de samenleving, want als rechtgeaard socialist lag daar zijn hart.

Trouw fulmineerde in de Var regelmatig tegen besluiten van de Raad die hem onwelgevallig waren. Zo scheef hij in 1960 over weerstand tegen voorgenomen bouw van de wijk Angsteloord: "Het wordt tijd dat deze aangelegenheden eens in groter verband worden gezien. Het gaat zo niet goed. Is onze raad daarvoor wel competent? Nieuwe bezems vegen schoon!" Over de stagnatie van de bouw van de openbare kleuterschool in 1961 waste hij zelfs de burgemeester de oren omdat deze niet proactief zou hebben gehandeld door persoonlijk de zaak in Den Haag te gaan bepleiten: "Het is te begrijpen dat de

burgemeester er niets voor voelt zelf naar den Haag te gaan want dan zou openlijk blijken hoe ongelukkig deze zaak is gespeeld. Overigens zijn er andere burgemeesters die dit niet beneden hun waardigheid achten zelf bij het departement of het provinciaal bestuur hun belangen te gaan bepleiten. Dat men dit in Abcoude niet kan opbrengen moet worden verklaard als een gebrek aan belangstelling voor bepaalde zaken"

Ook koos hij duidelijk partij in een andere belangrijke politieke kwestie uit de jaren 60: de bouw van een nieuw gemeentehuis. Hierbij leek de besluitvorming van B&W richting een locatie in de Hoogstraat naast het Hugo de Vriespark te gaan. Dit zou de sloop betekenen van een aantal historische panden van de bakkerij tot de kapperszaak op de hoek. Trouw spreekt zich kritisch uit over een uitgebracht adviesrapport van de architect. Hij vermoedt beïnvloeding van de rapporteur en stelt "Tegen sloop van panden in Hoogstraat en aantasting fraai dorpsgezicht Marktvelde. Hier dient tegen een eventuele bebouwing ernstig verzet te komen vooral om een dusdanige aantasting van de dorpse schoonheid"

In mei 1962 ontstond er een heus relletje in de Abcouder politiek toen Trouw lijsttrekker Blankensteijn, afgesplitst van de PvdA-fractie, in een analyse over de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen spottend een 'Rode Rakker' noemde. De kwestie behoeft enige uitleg. Blankenstein die zich volgens Trouw voorgaf 'roder te zijn dan de roodste socialist', was bij de verkiezingen van 1958 een eigen lijst begonnen met zijn vrouw op de tweede plaats maar was uiteindelijk niet gekozen in de Raad. Nu deed hij opnieuw mee aan de verkiezingen en Trouw hekelde zijn incompetentie en opportunisme. Vilein meldde hij de uitgelekte informatie dat Blankensteijn in een eerder stadium zich had gemeld bij de VVD-fractie met het verzoek om op deze lijst op een verkiesbare plaats te worden gezet omdat hij 'altijd voor de liberale beginselen had gevoeld'. De VVD had hem de deur gewezen. Trouw vervolgt: "Nu zijn merkwaardige toeren aan de politieke rekstok achter de schermen bekend zijn geworden heeft zijn toch al kleine aanhang weinig vertrouwen meer in de "Rode Rakker"

Bij de verkiezingsuitslag berichtte Trouw opnieuw zeer negatief over Blankensteijn. De partij kreeg nog 149 stemmen (een stijging van 41 op een totaal aantal van 2837) maar kwam niet in de Raad. Trouw kon het niet nalaten zijn teleurstelling met harde woorden te omlijsten en schreef: "Overal schijnt een groep mensen aanwezig te zijn die bereid is lege praatjes en verwarde verhalen voor politieke wijsheid te houden".

Blankensteijn liet het hier niet bij zitten en deed aangifte van smaad en verklaarde dat zijn eer en goede naam waren aangetast door de artikelen in de VAR. De zaak diende op 25 oktober 1963. Ook hiervan deed Trouw verslag in zijn krant. Trouw betoogde bij de rechter dat hij niets anders dan de waarheid had verteld en had beoogd te voorkomen dat Blankensteijn in de raad zou komen. Hij had niet de bedoeling gehad dhr. B. te beledigen. De politierechter oordeelde dat de redacteur in deze inderdaad toch te ver was gegaan en legde een boete op van fl 25,- onvoorwaardelijk en fl. 75 voorwaardelijk, maar ging niet mee in de hogere strafeis van de officier van Justitie. Trouw leek er niet mee te zitten en schreef: "Dus Blankensteijn niet in de raad! En Trouw betaalde fl 25,- C'est Bon!"

Trouw schuwde het conflict niet en bleek door zijn kennis van bouwprocedures en politieke besluitvorming die hij had opgedaan in zijn functie in Amsterdam, een invloedrijke factor ten opzichte van raad en B&W. Met het lokale bestuur was zijn verhouding stroef te noemen. In 1962 rept hij in één van zijn artikelen over de houding van B&W tegenover hem bij raadsvergaderingen en constateert: "zoals gebruikelijk enige smalende opmerkingen aan ons adres"

Trouw was dan ook een luis in de pels van de lokale politiek. Hij kon zich zelfs op detailniveau bemoeien met de uitvoering van gemeentelijke besluitvorming zoals bij rioleringswerken in Blomswaard die niet goed zouden worden uitgevoerd of als bouwvergunningen niet correct werden nageleefd. Vaak was zijn standpuntbepaling ook ingegeven door zijn betrokkenheid bij burgers die niet gehoord worden door het bestuur. Zoals toen hij ageerde hij tegen vermeend wanbestuur van Wethouder van Oostveen bij een kwestie over een vergunning bij een burenruzie. Trouw steunde één van de partijen, dhr. Verweij, die volgens Trouw zijn recht niet kon halen bij het zittende college. Iets waar later door Gedeputeerde Staten inderdaad kritisch over werd geoordeeld. Ook steunde hij de lokale logopediste in haar strijd om betere arbeidsvoorwaarden en kwamen concrete verbetering van het lot van de arbeider veelvuldig aan de orde in zijn pennenvruchten.

Het was natuurlijk onvermijdelijk dat zijn actieve betrokkenheid bij een groot aantal belangengroepen, verenigingen en stichtingen ook waarneembaar was in zijn onderwerpkeuze en stellingname in de VAR en haar voorloper 'Het Nieuws'. Trouw nam in zijn kolommen duidelijke standpunten in ten aanzien van woningbouwbeleid voor de sociaal zwakkeren, behoud van het landelijke karakter van het dorp en

haar natuurwaarden maar ook verbetering van het voorzieningenniveau in de gemeente. Of hierbij de grondwaarden van journalistieke objectiviteit altijd overeind bleven is echter twijfelachtig. Aangezien hij feitelijk de belangrijkste en misschien wel enige vertegenwoordiger van de vrije pers in de dorpen was, schuurde dit soms wel met de lokale politiek. Trouw voerde een jarenlange, socialistisch geïnspireerde strijd voor een betere toekomst van onze gemeente. Terugblikkend mag gesteld worden dat zijn visie op zaken vaak goed doordacht was en getuigde van kennis van zaken en bovendien meestal ook met aandacht voor de lange termijn. Zijn energie, organisatietalent en inzet op tal van gebieden was, zoals hierboven geschetst, tomeloos en dwingt respect af. Er zijn weinig dorpsgenoten aan te wijzen die een vergelijkbare activiteit hebben laten zien op maatschappelijk gebied (in zijn geval bijna altijd als secretaris, invloedrijk op de achtergrond) als Jan Trouw. Hij kwam hierbij wel vaak in conflict met de gevestigde orde die werd bepaald door de confessionele partijen en agrarische gemeenschap die weinig moest hebben van de 'stadse plannen' van Trouw. Hij heeft daardoor zeker niet alles kunnen realiseren van zijn plannen en ideeën. Zijn markante persoonlijkheid die door vrienden en kennissen als flamboyant, strijdbaar en behept met een grote werkvijver wordt omschreven, zat hem ook wel eens in de weg. Zijn goede vriend A.Klokkemeyer typeerde in een necrologie Trouw als volgt; 'als hij ergens warm voor liep ging dit spontaan en tevens dikwijls ook met een donderend geweld en zo werd hem wel eens verweten dat hij tactloos was geweest' Maar hij stipte ook zijn humor en optimisme aan en roemde bij zijn overlijden zijn kwaliteiten als vrijbuiters die tegen heilige huisjes trapt op de burelen van Amsterdam.

Onvermeld gebleven zijn Trouw's activiteiten als bestuurslid van de Abcouder Harmonie, de IJscub en als medeoprichter van de Watersportvereniging Vinkeveen-Abcoude, de Vereniging Bescherming Natuurreservaat Botshol en zijn activiteiten voor zijn geliefde Stichting Hollandse en Utrechtse Molen. Zijn activiteiten waren eenvoudigweg te talrijk om alles hier te behandelen. Jan Trouw was als gevolg van zijn niet aflatende maatschappelijke betrokkenheid bij vele verenigingen (naast zijn functie in Amsterdam) niet te beschouwen als een 'familyman' maar eerder als de vader die op zondag nog wel eens het vlees kwam snijden. De opvoeding en het huishouden liet hij over aan zijn vrouw die zich hierbij schikte in haar lot.

Trouw heeft in retrospectief veel betekend voor onze dorpen. Hij was invloedrijk in de opinievorming met zijn rol als verslaggever en

beeldbepalend door zijn rol en organisatietalent in de opzet en deelname aan tal van verenigingen die het kloppend hart vormden van maatschappelijk leven in onze dorpen.

Het door Klokkemeyer aangestipte gebrek aan tact heeft hem vermoedelijk wel in de weg gezeten bij het verkrijgen van erkenning voor zijn inspanningen voor het dorp. Trouw is door zijn veroordeling voor smaad in 1963 een koninklijke onderscheiding misgelopen hetgeen wel als navrant kan worden beschouwd. Ook een erepenning van het dorp is hem nooit toegekend, hetgeen vermoedelijk te maken heeft met zijn moeizame verhouding met de confessionele machthebbers in de lokale politiek. In 1976 werd er onder een college van VVD en PvdA/PPR wel een kleine straat naar hem genoemd, ca. 7 jaar na zijn overlijden. Trouw stierf in 1969 in stijl, werkend achter zijn bureau aan een artikel voor de VAR, blies hij zijn laatste adem uit op 79-jarige leeftijd.

René Post

Literatuur

T.de Haas- Niekerk, De Angstelstroom 1914-1994 (Abcoude 1996)

R. Stokvis, van 2 Gemeenten één, in D.G.Carasso en M.Carasso-Kok red. "Abcoude en Baambrugge 900 jaar". Uit de historie van twee dorpen (Abcoude 1985) pagina 153-164.

R. Stokvis, Jan Trouw (1889-1969), Journalist en organisator. Utrechtse biografieën. Van Angstel tot Kromme Mijdrecht. "Levensbeschrijvingen van bekende en onbekende mensen uit Abcoude, Baambrugge en De Ronde Venen".

Jaarverslagen "Abcoude's Belang", jaarverslagen 1917-1932

Angstelkroniek nr. 35, februari 2011, "Het ontstaan van de wijk Angsteloord" pagina 466-470.

Voor dit artikel werden veel artikelen van Jan Trouw geraadpleegd van het weekblad "Het Nieuws", kopblad voor Abcoude, Baambrugge, Diemen, Duivendrecht, Mijdrecht etc. Uitgever: L.E.Bosch & Zn (periode 1912-1945). en VAR, Nieuwsblad voor Vecht-, Amstel- en Rijnstreek. Uitgever Drukkerij G.van Dijk N.V. Breukelen periode 1945-1969.

J.Trouw, "De West-Nederlandsche Veenplassen", Historisch-Planologisch (Amsterdam 1948).

Woonschip Folkert Post

Tijdsbeeld van Folkert Post een beeldend kunstschilder uit Abcoude

Folkert Post een kunstschilder die een tijdsbeeld gaf van 1933 tot aan zijn overlijden in 1954 van het Abcoude, Baambrugge en omgeving van zo'n 80 jaar geleden. In deze tijd is er heel veel veranderd, verdwenen en opgeslokt. Het heeft een oeuvre opgeleverd, dat naast de artistieke kwaliteiten ook grote historische betekenis heeft gekregen. In Abcoude is dan ook een straat naar hem vernoemd om zijn naam levend te houden.

Op 27 juni 1880 werd Folkert te Midlum (gemeente Franekeradeel) geboren als zoon van de wagenmaker Jouke Folkerts Post en Aaltje Strikwerda. Op jonge leeftijd had hij al een opvallende begaafdheid voor beeldende kunst, maar door zijn ouders werd hij gestimuleerd om onderwijzer te worden. Na de voltooiing van zijn opleiding en na enige tijd onderwijzer te zijn geweest, werd zijn drang om beeldend kunstenaar te worden zo groot, dat hij zijn loopbaan als onderwijzer opgaf. Tot 1900 woonde

en werkte hij in Midlum, Dronrijp en Franeker. Aan de schilderijen die hij uit die tijd heeft nagelaten, is duidelijk zijn enthousiasme te zien om schilderend zijn gevoelens uit te drukken. In 1900 verhuisde hij naar Den Haag, waar hij tot 1913 in een groot aantal werken de omgeving van Den Haag uit die jaren heeft weergegeven. In die tijd had hij ook veel contact met Willem Maris, bekend landschapsschilder uit die tijd, voor wiens werk hij veel bewondering had. Hij liet zich vooral inspireren door de atmosfeer, het licht en de zon. In 1908 trad hij in het huwelijk met Emirencia Centina van Ellinkhuizen. Uit dit huwelijk zijn drie zonen geboren, t.w. Emile, Folkert en Jouke. In 1913 verhuisde hij vanuit Den Haag naar het meer landelijk gelegen Rijswijk en vestigde zich in 1916 te Voorburg. Hij liet een woonwagen bouwen om nog meer contact te hebben met de ruimte en de natuur en deze werd geplaatst aan de Vliet op het land "Damzicht". Op deze plaats kwam hij in contact met een schilderes, die met

een woonschip het land doortrok en onderweg exposities hield. Dit boeide hem zodanig, dat hij zelf een woonschip liet bouwen. Vanaf 13 januari 1922 begon hij een langdurige zwerftocht. Na een lange reis over de Rijn, de IJsel en verschillende vaarwegen, werd even over de Duitse grens de plaats Nordhorn bereikt. Intussen exposeerde hij zijn werken in verschillende plaatsen, o.a. Deventer en Almelo. Ook exposeerde hij met succes in Duitsland. Dit was voor hem aanleiding om een groter woonschip te laten bouwen met atelier en tentoonstellingsruimte aan boord. Met dit schip werd de zwerftocht door Duitsland voortgezet. In de haven van Holzminden liet hij het atelierschip achter en vestigde zich in de nabijheid van Brocken. Ook deze streek verliet hij weer om zich te vestigen in Gosler. Maar na dat hij veel in die omgeving geschilderd heeft, keerde hij terug naar het in Holzminden achtergelaten atelierschip. In 1925 werd de terugtocht naar Nederland aanvaard en werd Almelo een langdurige pleisterplaats. In de jaren 1926 – 1928 werkte hij veel in Twente en omgeving en hield daar verschillende tentoonstellingen. In 1927 werd Zwolle de vaste ligplaats en voelde hij zich aangetrokken door deze mooie omgeving met het Zwarte Water, de plassen bij Zwartsluis, de IJsel en de Veluwerand. De verschillende recensies uit dagbladen getuigen van de waardering die Folkert Post ook in deze omgeving voor zijn werk genoot.

In 1931 werd de reis voortgezet naar de mooie Vechtstreek, waar Utrecht, Breukelen en Nieuwersluis de nieuwe pleisterplaatsen werden.

Het woonschip van Folkert Post

Binnen de familie deed ook de filmcamera zijn intrede en werd er veel op film vastgelegd. Vanuit de historische kring hebben wij veel beeldmateriaal gedigitaliseerd, bewerkt en gemonteerd. Zo is er een mooi beeld ontstaan van Abcoude vanaf 1933 met prachtige winterbeelden, maar ook mooie beelden van het Gein, de uitspanningen gelegen in en rond Abcoude en de jaarlijkse kermis met kinderspelen uit die tijd. In 1932 werd het atelierschip voorgoed verlaten en vestigde het gezin zich in het hartje van Amsterdam. Maar deze overgang van het buitenleven naar het centrum van Amsterdam bleek voor hem toch te groot. Het verlangen naar het buitenleven maakte dat Abcoude als woonplaats werd uitgekozen. Het gezin vestigde zich in een huis aan de Koppeldijk nummer 8, waar hij zowel aan de voorkant als aan de achterkant prachtig uitzicht had. Folkert Post was toen 53 jaar.

Familie Folkert Post wonende aan de Koppeldijk te Abcoude

*Het zand en jaagpad te Baambrugge
geschilderd door Folkert Post*

Ruim 20 jaar heeft hij in Abcoude gewerkt en heeft hij als schilder een groot aantal werken gemaakt van Abcoude en omgeving. Zijn werken geven dan ook een goed beeld van Abcoude van zo'n ruim 80 jaar geleden. Zijn werk heeft daardoor behalve een artistieke, ook nog een historische betekenis. Immers, vele van de landschappelijke aspecten die zijn weergegeven in zijn werk,

*De muurhuisjes in de kerkstraat te Abcoude
geschilderd door Folkert Post*

zijn inmiddels vervangen door anderen. Enige voorbeelden hiervan vindt men op het schilderij van de Kerkstraat te Abcoude, indertijd een prachtige schilderachtige straat, ook wel genoemd de Roomse Buurt, welke in der loop der jaren al twee keer een "facelift" heeft ondergaan en een heel stuk "oud-Abcoude" heeft doen verdwijnen. Maar ook geldt dit voor het 'Molenkot', een pandje dat eeuwenlang heeft gestaan bij de korenmolen aan de Molenweg, hoek Willem van Abcoudeaan en later in onbruik geraakte. Uit mijn jeugd kan ik het me nog herinneren en we speelden er vaak in. Op een dag was het ineens ingestort. Ook heeft hij een prachtig schilderij van Het Zand en Jaagpad Baambrugge gemaakt, dit heeft jaren in het gemeentehuis van Abcoude gehangen. Nu hangt dit schilderij op een van de kamers van het gemeentehuis van De Ronde Venen en is eigendom van de gemeente. De gemeente heeft uit een erfenis een prachtig schilderij van een woninkje gelegen aan Holendrecht gekregen. Hij schilderde ook een prachtig schilderij van de Voordijk met op de achtergrond de Dorpskerk en de bekende veeboot van v.d. Bosch die later overging op veetransport per veewagen. Maar ook landschappen, waterpartijen, zoals in de Botshol, Holendrecht, 't Gein, de Winkel en aan de Vinkeveenseplassen werden door hem op het doek vastgelegd. Veel boerderijen heeft hij vereeuwigd waarmee een mooi beeld over het vroegere boerenleven bewaard is gebleven. Het Abcoudermeer lag in die tijd nog in een polderlandschap met prachtige vergezichten. Inmiddels ligt het in de schaduw

*De voordijk te Abcoude
geschilderd door Folkert Post*

van Amsterdam Z.O, de Rijksweg A2 en de bebouwing er omheen. Zo had in de dertiger jaren Abcoude aan de westkant een korenveld waar nu de Rijksweg A2 loopt en ook dat heeft hij prachtig vereeuwigd. Paul Ridderhof (Studio Gemini) heeft in 1982 heel veel schilderijen gefotografeerd op een overzichtstentoonstelling van wel 58 werken in het gemeentehuis Abcoude. Deze foto's zitten in het archief van de Historische Kring. Jouke Post, een zoon van Folkert Post, schetste bij de opening een prachtige levenslijn van zijn vader. Zijn vader had weinig rust en was van het schone Abcoude bezeten en trok op de fiets met schilderskist en ezel in Abcoude en omgeving rond. Maar hij vocht ook voor het behoud voor alles wat mooi was. Folkert was vergroeid met de natuur en met zijn omgeving. Zijn kleinzoon, de zoon van Jouke die ook Jouke heet, is een boek over zijn opa aan het schrijven en zal in 2019 uitgebracht worden.

Folkert Post was een autodidact. Hoewel de stromingen in de beeldende kunst geen invloed op zijn werk hebben gehad, meende hij wel krachtig stelling te moeten nemen tegen bepaalde stromingen, waarvan hij de mening toegedaan was, dat deze zouden leiden tot kunstbederf. Hij heeft zich voorts altijd bijzonder ingespannen voor het behoud van de natuurschoon van Abcoude en omgeving. Folkert Post is op 12 januari 1954 te Abcoude overleden. Hij heeft zijn

laatste rustplaats gevonden naast zijn in 1946 overleden vrouw, van wie hij zoveel steun en begrip had ontvangen.

Geschreven door:
Ton Pepping

Bronnen:
Archief Historische Kring Abcoude-
Baambrugge, Met medewerking van Hanneke van
Dulmen- Post en Jouke Post
Uit het archief van de familie Trouw, VAR.
Paul Ridderhof (Studio Gemini)

*Woonhuis aan de Holendrecht
geschilderd door Folkert Post*

Dit schilderij is in bezit van de gemeente De ronde Venen

Scouting vaart door de Angstel in Abcoude

Scouting Abcoude 65 jaar! Of ouder?

Abcoude mag zich gelukkig prijzen dat er veel verenigingen actief zijn in dit dorp aan de Angstel. Een van deze verenigingen is Scouting (vroeger wel bekend onder de naam padvinderij). Al 65 jaar, sinds 1952, vinden kinderen hun draai binnen het spelaanbod dat scouting biedt. In dit artikel wordt teruggeblikt op de geschiedenis van Scouting Abcoude, bestaande uit De Zeeverkenner en de Padvinderij. De padvinderij-tak blijkt nog langer te bestaan dan gedacht. Oud-leden komen ook aan het woord.

Baden-Powell, schrijver en grondlegger van Scouting.

Rond 1900 leerde Robert Baden-Powell de heer Frederick Russell Burnham kennen, toen reeds een beroemde verkenners in het leger. Hij liet Baden-Powell kennis maken met de tradities en werkwijzen van de autochtone Afrikaanse volkeren, waaronder "woodcraft". Onder deze term vallen vaardigheden als spoorzoeken, vuur maken, koken, kamperen, je oriënteren met kaart en kompas, touwverbindingen, EHBO, seinen enz. Gebaseerd op ervaringen in het Britse leger en ideeën van hemzelf en anderen schreef Baden-Powell in 1908 het boek "Scouting for Boys". Terwijl hij dit schreef, testte hij zijn ideeën tijdens

een kamp op Brownsea Island (Zuid-Engeland) dat op 1 augustus 1907 begon, en tegenwoordig wordt beschouwd als het begin van scouting als jeugdbeweging. Baden-Powell verfijnde het concept van scouting en werd op die manier de oprichter van de Internationale Scoutsbeweging.

Baden Powell

Van Zusterhuis tot Panderhorst II

De geschiedenis van Scouting Abcoude begint in september / oktober 1952. De Zeeverkennergroep werd toen opgericht onder toezienend oog van de Rooms katholieke Cosmas en Damianus kerk te Abcoude. De bijeenkomsten werden gehouden op zolder van het klooster (Zusterhuis) in de Kerkstraat. De welpen draaiden hun programma daar het hele jaar door en de zeeverkenners alleen in het winterseizoen. De zeeverkenners kregen ook de beschikking over een eenvoudige blokhut op het Hogeboemeneiland op de Vinkeveense Plassen. Deze blokhut deed voorheen dienst als schuilgelegenheid en dagonderkomen voor de turfstokers aldaar. De blokhut werd door de Zeeverkennergroep "Ahoy" genoemd, en vandaag de dag heet dit nog steeds zo. Er zijn heel wat kampen op Ahoy gehouden door de Zeeverkenners.

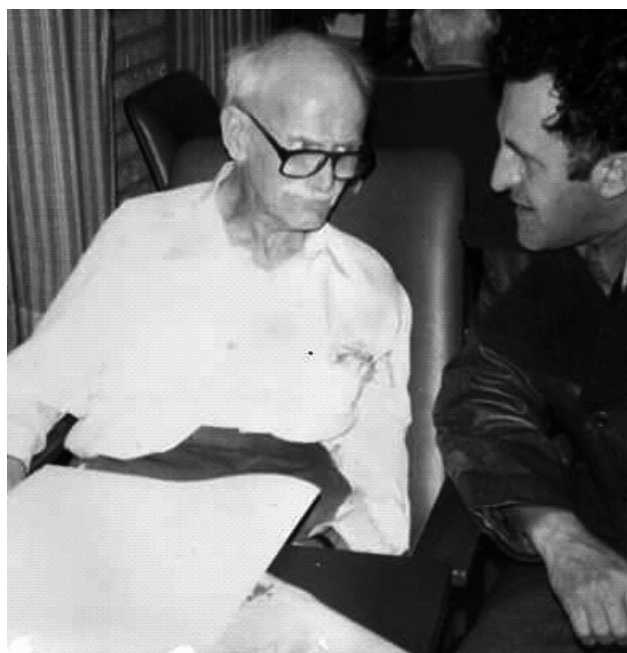
De welpen hielden hun bijeenkomsten onder leiding van o.a. mevr. Tonny Redegeld, die Akela was. Toen zij trouwde op 22 september 1954 met Bep van der Kroon kreeg zij een eresaluut van Zeeverkenners en Welpen.

Na enkele jaren verhuisden de welpen van het zusterhuis naar de oude kapel bij de pastorie van de RK-kerk. Die was ruimer en toegankelijker. De pastorie was in 1834-1835 gebouwd aan de zuidkant van de (kleine) kerk. In 1888 werd de pastorie vergroot door een deel van de (kleine) kerk te gebruiken, aangezien de nieuwe (grote) kerk inmiddels in gebruik was genomen. Deze pastorie heeft dienst gedaan tot 1973 toen ze gesloopt is en vervangen werd door een pastorie met ecclesia ruimte ('t Trefpunt), het parochie centrum. De scouting moest uitwijken naar een nieuwe locatie. Dit was op het oude voetbaltrainingsveld, gelijk achter de RK-kerk, waar nu de wijk Achter de Kerken is. Met de aanschaf van een oude fietsenstalling, afkomstig van de sloop van de voormalig Gereformeerde kerk (1910-1967) aan de Voordijk, had Scouting Abcoude weer een onderkomen. Dit duurde tot eind 1975, want de wijk Achter de Kerken zou gebouwd gaan worden. De Welpengroep en deels de Zeeverkenners hebben toen een paar jaar een wisselend onderkomen gehad. Zo werd er gebruik gemaakt van een bouwkeet aan het einde van de Piet van Wijngaertdlaan. Ook in de onbewoonbaar verklaarde woningen achter een van de winkels in de Hoogstraat en zelfs een oude kippenschuur deed dienst als onderkomen. Het werd dus tijd om een goed onderkomen te krijgen voor Scouting Abcoude. Met de inzet van het toenmalige bestuur, vrijwilligers en de wethouder kon het terrein van de huidige locatie aangekocht worden en met enkele grote werkacties van leden en hun ouders en met subsidies van gemeente, provincie, rijk en Scouting Nederland kon Panderhorst gerealiseerd

Het zusterhuis in de Kerkstraat te Abcoude

worden. Op 12 mei 1979 werd dit feestelijk door burgemeester van Welsenis geopend. Dit was ook de tijd dat Scouting Abcoude van katholieke groep naar een algemene Scoutinggroep overging en dat de oudercommissie overging in "Stichting Jeugdbeweging Abcoude" (SJA) waarbij de welpen en zeeverkenners als autonome groep in deze stichting vertegenwoordigd zijn. De naam Panderhorst is ontleend aan de heer Menno Pander. Hij had op de plek waar nu de ark Panderhorst ligt een boothuis. Daar lag zijn tjalk de "Simmernocht". De naam Cosmas en Damianusgroep werd ook veranderd in Scouting Pandergroep Abcoude. De heer Pander was leraar op een school in Amsterdam en deed veel voor de jeugd. Hij woonde in de Raadhuislaan 10 Abcoude. Hij was zeer vereerd dat zijn naam verbonden werd aan de jeugd in Abcoude en bij zijn overlijden liet hij een legaat na aan de SJA. De verkrijging van dit legaat bood een unieke gelegenheid om een stuk naastliggend terrein aan te kopen van de domeinen, zodat het speelterrein aanzienlijk groter werd.

De heer Menno Pander

Panderhorst door brand verwoest

Brand in de Panderhorst

18 maart 2010 kreeg de Vrijwillige Brandweer van Abcoude de melding dat Panderhorst in brand stond. Na onderzoek, bleek de oorzaak waarschijnlijk te liggen in een defecte thermostaat van de elektrische verwarming.

Er volgden acties om geld bijeen te brengen, en samen met het verzekeringsgeld en een grote financiële schenking van Stichting NIBEKI (kerkelijke stichting uit Abcoude) kreeg Scouting Abcoude een nieuwe kans.

De wederopbouw van clubgebouw Panderhorst werd een feit! Tussen maart 2010 en september 2012 werden de opkomsten gehouden bij de boerderij van de familie de Graaf aan de Meerweg. In 2012 kon Panderhorst II feestelijk geopend worden.

De opening van het nieuwe Panderhorst

De nieuwe Panderhorst

Panderhorst en terrein zijn eigendom van de Stichting Jeugdbeweging Abcoude en waarborgt hiermee in grote mate het onderkomen van de huidige bevers, welpen en zeeverkeners en misschien in de toekomst ook gidsen of andere speltakken. Voorwaarde is echter dat er regelmatig onderhoud aan dit gebouw wordt gedaan om niet in een vervallen onderkomen te moeten samenkomen. Met hulp van vrijwilligers en leden en ouders van leden houden zij dan ook een of twee keer per jaar een werkweekend om alles weer op te knappen voor de leden, zodat zij vrij hun spel kunnen spelen en er wat van op kunnen steken.

Herinneringen van oud-leden

Dit jaar viert Scouting Abcoude haar 65 jarig jubileum, wat gebaseerd is op de oprichting van de Zeeverkeners Abcoude. Echter, uit gesprekken met oud leden (met name de leiding) van Scouting Abcoude en tijdens het vergaren van documentatie kwamen nieuwe feiten naar voren. Daaruit bleek dat Scouting Abcoude al eerder bestond in Abcoude. Met name de welpen waren al eerder opgericht en er heeft ook een Landverkenersgroep (Padvinders) bestaan voordat de Zeeverkeners begonnen. Leden van het eerste uur en later verhalen over het verleden.

Ad van Kalmthout

Ad van Kalmthout, geboren op 21 januari 1932, vertelt hij dat hij als kleine jongen al lid van de welpen was . Opkomsten werden in de toen al onbewoonbaar verklaarde muurhuisjes gehouden in de Kerkstraat. Dit zal dan rond 1940 geweest zijn toen Ad 8 jaar was. Hij vertelt dat het kort na de oorlog (1946) was dat hij op de padvinderij kwam. De Padvinderij werd onder andere gedraaid door de met baard gesierde Hopman Gerrit Vermoolen (timmerman wonende op de Koppelkade) en Vaandrig (Joep) Pepping van de Voordijk. Ad was ongeveer 14 jaar oud (1946) toen hij gevraagd werd om als hulpleiding met een welpenkamp mee te gaan. Deze kampen werden in het algemeen op een boerderij gehouden. Daar kon hij helpen met koken, kampvuur stoken,

gitaar en mondharmonica spelen. Later werd hij gevraagd om schipper van de zeeverkennergroep te worden. Hij werd uitgenodigd door de kapelaan van de Heuvel, die hier nog op aangedrongen heeft. Speciaal hiervoor heeft Ad nog een opleiding in Utrecht gevolgd om leiding te mogen geven. Hij was in de 20 toen hij schipper werd. (rond 1952).

Volgens bovenstaand verhaal zou de scouting dus al ongeveer 80 jaar bestaan in Abcoude! Uitgaande van het feit dat Ad van Kalmthout als kleine jongen (op 7 jarige leeftijd) op de welpen zat, zal er in 1939 in ieder geval al een scouting-tak gefunctioneerd hebben. Er is een korte vermelding in "Kroniek van Abcoude" over de oprichting van de Christelijke Jongensclub "Houd Koers" op 12 januari 1922. Mogelijkerwijs is Scouting Abcoude hieruit voortgekomen, maar (nog) niet met zekerheid te zeggen.

Otto Rautenberg

Otto Rautenberg (geboren in 1940), was lid van de zeeverkenners Abcoude vanaf bijna het begin in 1952. Rond 1963 tot zomer 1967 was hij Schipper. Otto vertelt over de eerste dagen van de Zeeverkenners, dat eerder genoemde Gerrit Vermoolen een van de eerste Schippers was vanuit de padvinderij waar hij hopman was en Gerrit Bosman uit Baambrugge was toen Stuurman.

De welpen 1956

Bij het opzetten van de verkenners is ook Gijs van Beusekom betrokken geweest, de vader van enkele ZV-leden. "De familie van Beusekom woonde op villa Shamrock waar wij als verkenners vaak kwamen omdat ze daar een grote ruimte onder het huis hadden en we daar ons verkennersspel konden spelen. Gijs van Beusekom was melkrijder en reed met zijn vrachtauto langs de boeren om de melkbussen te halen en brengen. Ook reed Gijs regelmatig met zijn vrachtauto vol spullen voor de Scouting als zij op kamp gingen" Otto vertelt over het halen van insignes, zoals knopen, EHBO en, leuk voor deze tijd, leren telefoneren: "We hebben dat daadwerkelijk gedaan in de telefooncel die op het Raadhuisplein stond".

Dhr. Jonker, zelf verwoed watersporter op de Vinkeveense Plassen, heeft in die dagen een lans gebroken voor een onderkomen voor de zeeverkenners (ZV). Hij was boordwerktuigkundige bij de KLM en had een huisje bij de Botsholse schuur op de Vinkeveense Plassen. De heer Jonker kende de heer van Vliet uit Vinkeveen, eigenaar van het Hogeboomeneiland met hut. Een eenvoudig bouwwerk van planken en rietmatten, gebouwd op een turven fundatie. Dhr. Jonker heeft er voor gezorgd dat de ZV daar terecht konden. Ook heeft dhr. Jonker er voor gezorgd dat de ZV hun eerste schip kregen. Dit was een boot uit Friesland, een Tjotter, genaamd De Wolraad Wolkemade (vernoemd naar een grote sleper) Met windkracht 6 kon je er gewoon mee zeilen. Jaap Verharen, werknemer bij Fokker, was toen Stuurman, en ook collega Jan Baanen heeft nog een tijdje meegedraaid in de leiding. Pater Lucidius, aalmoezenier bij Fokker, ging ook wel eens mee met kamp als aalmoezenier bij de groep en ook Ton Verhaar, afkomstig van de padvinderij, heeft als stuurman leiding gegeven. "In deze periode hadden we een houten roeiboot met 4 riemen er op gemaakt en je kon hiermee heel snel naar Bon en Ahoy varen. Ook hadden we een ijzeren boot, de "Argo" met een zogenaamd spriettuig" Rautenberg herinnert zich vele namen die bij de Zeeverkenners betrokken waren: Stuurmannen Buts, van Kalmthout, Kroon en Bot en schipper Mul uit Amsterdam met zijn grote Pontiac. Bij de welpen waren het vooral dames die de dienst uitmaakten: Lidy Beukeboom, de dames Rautenberg en Albers, Lens en van Schalkwijk en later bekende namen als Joke Broere, Marga Bruns, Cora Kuiper en Lia van Zetten

Rautenberg herinnert zich dat rond 1962 het aantal leden van de Zeeverkenners sterk terugliep omdat er veel onderhoud aan het onderkomen gedaan moest worden. Hernieuwde inzet en motivatie van de leiding resulteerde echter in nieuwe aanwas van leden en ruim twee jaar later

De zeeverkenners

De zeeverkenners op het eiland Ahoy 1958

konden weer een aantal leden tot zeeverkenner geïnstalleerd worden. Bijgaande groepsfoto zijn de zeeverkenners in het zogenaamde wintertenu. De witte hoes was dan van de tok (pet) afgehaald.

Samen met stuurman Frans Roefs gaf Otto leiding tot zomer 1967. In die periode werd een verkoopactie van landkaarten gehouden om de kas te spekken. Otto heeft toen een landkaart van Abcoude getekend. Deze bestond namelijk nog niet voor de inwoners van Abcoude. Dit was nog allemaal handwerk met een Rotring pen op transparant calqueerpapier, waarna er blauwdrukken van werden gemaakt. Ook stonden er reclame blokken rondom de kaart van de plaatselijke middenstand. Deze landkaarten werden daarna huis aan huis verkocht ten bate van Zeeverkeners.

Er werden activiteiten gehouden, zoals een bezoek aan het militair luchtvaart museum te Soesterberg en ook looptochten in de omgeving met speciale opdrachten. Ook Otto is van mening dat Scouting Abcoude langer bestaat dan 65 jaar. Mogelijk zijn de welpen en padvinderij van vlak voor de oorlog of nog eerder, denkt hij.

De zeeverkenners bezoeken het Militair Vliegveld Soesterberg in 1965 of 1966

Sjef Kats

Sjef Kats is ook lid geweest van de welpen (zie foto uit logboek 1956) en later was hij actief bij de Zeeverkenners. Hij heeft mooie herinneringen aan die tijd: "Bij de Zeeverkenners sliepen we in slaapkooien, 3 boven elkaar. Er waren altijd specifieke werkweekenden, voor onderhoud aan de blokhut en het opruimen van de botenloods en altijd het onderhoud en verbeteren van de wallekant en aanlegsteiger. We voeren toen van Jachthaven Bon naar Ahoy. Ook in de winter werden er regelmatig weekenden op Ahoy gehouden. Ik weet nog dat we met Stuurman Jaap Verharen zijn gaan zeilen op de grote plas in een BM met overmaats tuig. We kregen averij en werden door de werklui van de Zandzuiger van Bosch en Kalis geholpen. De werklui vertelden dat ze toen al op zo'n 60 meter diep zaten met zand zuigen voor de Bijlmer. Er werd door ons natuurlijk zelf gekookt op Ahoy. Ik weet nog dat we een keer andijvie stampot zouden maken en iemand had een grote pan uit de botenloods gehaald. De stampot bleek later niet te eten, er bleek dat er namelijk petroleum in de pan had gezeten. Het zijn voor mij geweldige jaren geweest, waarin mijn jeugd jaren vorm hebben gekregen, zowel op sociaal gebied, vriendschap, strijd, onvrede, winnen en verliezen en nog vele andere vormen van persoonlijke ontwikkeling." Op meegeleverde foto uit 1958 op Ahoy, Frans Roefs, Nico Rautenberg, Fred Verniers, Ton Koekenbier, Sjef Kats, Hennie van Lavieren (Pier).

Theo Roefs

Theo Roefs (22-09-1946) nam in 1967 op 21-jarige leeftijd de leiding op zich als Schipper tot zomer 1975. "De toenmalige "vloot" liet te wensen over, terwijl het ledenaantal groeide. Er waren drie lelievletten in bezit. De 18, 21 en 29. De 18 werd uit de vaart genomen wegens te grote gebreken. In 1970 schonk Hans van Beusekom, oud-lid met een warm hart voor de scouting van Abcoude, een complete lelievlet met riemen en tuig. Dit was de

De lelievlet "Idefix"

Onderhoud op eiland Ahoy

502 en deze voer op het Nationale WaterKamp (NaWaKa) 1970 op Vinkeveen als nieuwste boot bij de vlootschouw die werd afgenomen door prins Bernhard. Kortom een fantastisch cadeau. In 1971 werd duidelijk dat het onderkomen van de welpen en tevens het winteronderkomen, afgebroken zou gaan worden. Dit betrof de pastorie met de "noodkerk" in de Kerkstraat. Dit was veel werk voor het toenmalige oudercomité. Uiteindelijk, na veel omzwervingen, kreeg de Scouting de beschikking over een onderkomen op een stuk gemeentegrond, waar nu de wijk Achter de Kerken is. Dit is ook de tijd geweest dat de RK Scoutinggroep van structuur veranderde. Het werd, net als zo veel verenigingen in die tijd, een stichting: Stichting Jeugdbeweging Abcoude. Dit werd notarieel vastgelegd bij de notaris en bijbehorende statuten".

Bij een van de jaarlijkse ouderavonden werd gesproken over vernieuwing of vervanging van de vloot van de ZV. Een van de ouders, Ad Reuling, pleitte toen voor de invoering van een

"botenfonds": "Tenslotte varen de huidige leden in materiaal dat is opgebracht door hun voorgangers. Zorg er voor dat leden in de toekomst kunnen blijven varen door nu te sparen!". Dit werd met algemene stemmen aangenomen en de contributie ging iets omhoog, ten bate van het "botenfonds". Begin januari 1975 kon een casco lelievlet worden aangeschaft ter vervanging van de "21". Tuig, riemen, doften en vlonders werden overgezet van oud naar nieuw.

Edwin Reuling

Edwin Reuling werd schipper in de zomer van 1975 en heeft aan het roer gestaan van de zeeverkennergroep tot 1 januari 1981. Onder zijn leiding werden de arbeidsintensieve kerststukjes vervangen door kaarsen voor de jaarlijkse huis-aan-huis kerstactie. Samen met stuurman Maarten Bruns, Werry Rutte en Ben van de Kroon hadden zij een goed team. In deze periode groeide de groep uit tot 2 juniorbakken en twee seniorbakken en een Assistent Aspirant Zeeverkenner Leidersgroep. Ook het behalen van een zeildiploma werd geoptimaliseerd en er werd vaker met regionale zeeverkennergroepen samen gewerkt. De hoofdleid(st)er van iedere speltak zat automatisch in het Stichtingsbestuur, en nadat Edwin het schippersstokje doorgaf aan Joop de Vos, nam hij zitting als secretaris in het bestuur van Stichting Jeugdbeweging Abcoude, waar alle speltakken onder vielen. Begin jaren 80 werd ook de Zeeverkennergroep gemengd. Bij de welpen waren er al jongens en meisjes lid en na het bereiken van de 12-jarige leeftijd willen ze toch lid blijven van Scouting Abcoude, zodoende werd de ZV ook gemengd. Ton Hendrixx werd schipper na Joop de Vos, gevolgd door Ivo Bruns en Paul Hendrixx.

Onderhoud op eiland Ahoy Vinkeveense Plassen

Edwin Reuling installeerd nieuwe leden op Ahoy 1977

Meisjesgidsen

Meisjes en jongens nemen thans gezamenlijk deel aan de scoutingactiviteiten. Voor meisjes is er een periode geweest dat er een eigen clubverband heeft bestaan in Abcoude vanaf 1965. Uit archiefmateriaal van de RK parochie H.H. Cosmas en Damianus te Abcoude, is een inventarislijst opgenomen van gedeponeerde archieven (664-665) van de Beatrijs Gidsengroep, met o.a. kasboeken van 1960 t/m 1967, tevens van de kringkas (Etna) 1964-1965, 1960-1967. Ook werd er een actie omschreven over inzameling van zogenaamde 'gidsenzakjes'. Het 'clubhuis' van de Gidsen bevond zich achter de winkels van Lutz en Teeseling in de Hoogstraat te Abcoude. Ook de Gidsen gingen jaarlijks op kamp. Zo gingen zij bijvoorbeeld in 1967 naar Naarden onder leiding van hoofdleidster mw. Marjot. Ook deze

Meisjesgidsen

gidsengroep kreeg problemen met huisvesting, omdat er grote veranderingen plaatsvonden in de Hoogstraat. Deze huisvestingsproblemen waren er vermoedelijk de oorzaak van dat de gidsengroep na 1967 snel verdween.

Zelf kijk ik met veel plezier terug op mijn 42 jarig lidmaatschap bij Scouting Abcoude. Ik dank Ad van Kalmthout, Otto Rautenberg, Sjef Kats, Theo Roefs en Paul van der Kroon voor hun aanvullende informatie betreffende de geschiedenis van Scouting Abcoude.

Edwin Reuling

Meisjesgidsen leggen de eed af

Slot Abcoude

Het onwaarschijnlijke maar waargebeurde verhaal van ridder Jan van Brederode

Vorig jaar verscheen een bijzonder boek, een boek waarin Abcoude – zij het een bescheiden – rol speelt. De hoofdpersoon in Nobel Streven, geschreven door Frits van Oostrom, is Jan van Brederode (ca. 1372-1415), getrouwd met Johanna van Abcoude. Zij was een dochter van Willem van Abcoude, die in ons dorp voortleeft in de Willem van Abcoudelaan. De ondertitel van het boek *Het onwaarschijnlijke maar waargebeurde verhaal van ridder Jan van Brederode* belooft veel en dat is meer dan waargemaakt.

De affaire

Een van de dramatische gebeurtenissen in het leven van Jan en Johanna was de strijd om de erfenis van Willem van Abcoude, door Van Oostrom 'de affaire' genoemd. Op 23 mei 1407 overleed Willem, nadat kort tevoren ook zijn enige zoon Gijsbrecht was gestorven. Johanna was nu de enige erfgename in rechte lijn, maar... zij zat in een klooster en haar man Jan ook.

In 1401 was het echtpaar tot deze bijzondere stap gekomen. Johanna deed intrede bij de dominicanessen Maria Magdalena in Wijk bij Duurstede, dat kort daarvoor door haar vader was gesticht in de stad die nauw met het geslacht Abcoude verbonden was. Jan deed hetzelfde in het kartuizerklooster Sint-Jansberg bij Diest in Belgisch Limburg. Grote financiële problemen waarin Jan van Brederode verkeerde waren de reden van deze gewaagde manoeuvre. Op zijn 18de was hij heer van Brederode geworden, hoofd van een oud en machtig geslacht, maar misschien al een beetje op zijn retour – in ieder geval waren er financiële perikelen. Het huwelijk met Johanna van Abcoude leek ideaal. Het geslacht Abcoude bezat een zelfde status als Brederode en een rijke erfenis was niet ondenkbaar want Johanna's oudere broer leek niet erg sterk te zijn geweest. Maar de prijs was hoog; Jan moest als huwelijksgift 10.000 Hollandse gulden betalen, met een rente van 1000 gulden per jaar. Bovendien moest Jan zijn schoonvader in geval van oorlog ter

zijde staan. En ook dat kostte geld. Ondertussen bleef het huwelijk kinderloos en oefende zijn schoonvader druk op hem uit om de rente te betalen. De toestand leek uitzichtloos.

Het had een goed plan geleden: de intrede in een klooster zou hem van zijn schulden verlossen. Formeel zou het echtpaar niet scheiden en als de erfenis van Johanna daar was zou slechts pauselijke dispensatie nodig zijn voor het voortzetten van hun huwelijk.

Het liep anders. Toen Willem van Abcoude in 1407 stierf besliste de bisschop van Utrecht, die leenheer van Abcoude was, dat Jacob van Gaasbeek, zoon van Willems overleden broer, de erfgenaam van Abcoude zou worden, al was deze nog jong – of misschien was dat juist gunstig in de ogen van de bisschop. Wat dat betreft zou hij later nog een harde aan Jacob krijgen.

Jan van Brederode pikte dit niet. Hij trad, met toestemming van de paus, uit het klooster en ging in Utrecht verhaal halen, vooral bij het kartuizerklooster Nieuwlicht dat hij als een van zijn grootste tegenstanders beschouwde.

Het zat Jan niet mee. Hij had zijn hoop op de graaf van Holland gevestigd, maar deze had de hulp van de bisschop in een andere kwestie nodig en steunde de bisschop ten gunste van Jacob van Gaasbeek.

Ook nu legde Jan van Brederode er zich niet bij neer. Hij gooide het over een andere boeg door te beweren dat hij eigenlijk geen kloostergelofte had afgelegd, omdat hij daarbij zijn schulden niet zou hebben opgebiecht. De kartuizer orde zat hiermee in zijn maag en legde de kwestie voor aan de beroemde geleerde Jean Gerson, verbonden aan de Parijse Sorbonne. Diens oordeel luidde dat Jans intrede niet nietig was en dat Jan naar het klooster terug moest keren. Kort daarop voegde Gerson nog andere argumenten aan toe, waaruit ondubbelzinnig bleek dat zijn belijdenis naar werelds en goddelijk recht bindend was en dat hij naar het klooster terug diende te keren en niet mocht erven.

In de tussentijd had Jan geprobeerd zijn vrouw uit het klooster te schaken. De bisschop was echter gewaarschuwd en liet hem gevangen nemen. Na een korte gevangenschap bij Jacob van Gaasbeek (!) en het overlijden van Johanna, keerde Jan terug naar het familieslot Santpoort. Naar het klooster is hij niet teruggekeerd. Zijn einde kwam in 1415 tijdens de slag tussen de Engelsen en de Fransen bij Azincourt, waar hij zich als huurling aan Franse zijde had bevonden.

Binnenkant slot Abcoude

Een rijk boek

Van Oostrom had met Jan van Brederode goud in handen. De geschiedenis rond de erfenis van Abcoude is er slechts een klein onderdeel van, al is het pleidooi van Gerson zeer bekend geworden.

Jan blijkt bijvoorbeeld een bedevaart gemaakt te hebben naar Ierland, naar de grot van de Ierse heilige Sint-Patrick. Daar zou men een glimp van het vagevuur en de hemel kunnen opvangen. In het klooster maakte Jan een vertaling in het Nederlands – en een heel goede – van Somme le Roi, Des coninx summe, waarin een vijftal traktaten, waarvan het uitvoerigste gaat over zonden en deugden. Door vergelijking met het origineel blijkt Jan er het een en ander aan toegevoegd te hebben, waardoor we meer dan gebruikelijk bij mensen van zo lang geleden iets over de levenshouding van Jan te weten komen.

Het boek staat vol ontdekkingen, soms door oudere literatuur er weer op na te slaan, die erg nuttig bleken als ze naast nieuwe gegevens gelegd werden. Er zijn ook nieuwe vondsten, zoals over degene die het beroemde Van Hulthem-handschrift heeft geschreven, 'het vlaggenschip van de middelnederlandse letterkunde' waarin honderden, soms unieke middeleeuwse teksten in handschrift zijn overgeleverd. Door vergelijking met het handschrift van degene die het 'manboek' met de lenen van de heer Abcoude heeft opgesteld, is het volgens Van Oostrom aannemelijk dat het Van Hulthem-handschrift, genoemd naar de negentiende-eeuwse bezitter, in Utrecht is geschreven, en wel in opdracht van Jacob van Gaasbeek. Tot dusver werd aangenomen dat het in de zuidelijke Nederlanden was ontstaan.

Wat het boek bovenal zo bijzonder maakt is de wijze waarop Van Oostrom ons als het ware mee laat reizen op zijn zoektocht, waarbij we onderweg een prachtig inzicht in Holland en Utrecht omstreeks 1400 krijgen, waarbij ook alle politieke machinaties ons niet vreemd in de oren klinken. Het is een ongemeen spannend boek geworden en via de verantwoording die niet in het gedrukte boek staat, maar online te raadplegen is, wordt de zoektocht nog completer.

Marijke Carasso-Kok

FRITS VAN OOSTROM

NOBEL STREVEN

Het onwaarschijnlijke maar
waargebeurde verhaal van ridder
Jan van Brederode

PROMETHEUS